

Mielőtt

CSILLÁR

sükségletét bezerz
tekintse meg az

Elektra csillárgyár

VII., Dob-utca 40. kiállítását. Címre ügyelni!
Kérjen képes árjegyzéket. Telefon: József 42-6-77.

BUDA KIRÁLYI SZABAD VÁROS SERESAJÁNDÉKAI ÉS A BUDAI FRANCISKÁNUS PÁTEREK SZEGÉNYEI

**Kegyes régi szokás az Arany Kacsa
Vendégfogadóban**

Egy régi város polgári életének története számos különös és kedves régi szokás továbbélését mutatja. Ódon Budának egykori életében is sok ilyesmit találunk. Ezek adják meg a Város régiségének színeit, a Város élete stílusát, mely a mai sivár vakolatházak mögé odarétegeti a Multat és a regényesség patinájával vonja be őket.

Ilyen az a kedves, ódonos budai holmi is, melynek megértésére tudnunk kell, hogy a középkor óta élő szokás volt régi városainkban, hogy azok nemes Magisztrátusa serbéli ajándékkal kedveskedett nagy Főembereknek, külső országi Uraknak, de papi embereknek, mesterembereknek és a szegényeknek is.

Bártfa Város számadó sáfárkönyvei igazolják, hogy a bártfai Tanács serajándékot adott a lengyel Királynak, a Berzeviczy uraknak, Sárosvármegye főispánjának, a lengyel Király Követének, a budai királyi Tárnokok Mesterének. Sert kapott munkabére megtételéseiül a bártfai ácsok Céhe, mely a városfalak tornyain dolgozott, a nyílsimitő Céh sok inasa nyilvesszők faragásáért. Sert kapott ajándékba a városi jobbágyfalvak népe, mely a város árkanak hinárját kasszálta és ilyen ajándékot kaptak a vándorló harangöntő mesterek legényei is.

Igy volt ez Budán is 1686 után. Számos adat szól arról, hogy Buda Királyi Szabad Város nemes Tanácsa városi serfőzőházaiban főtt sert szavaz meg a bécsi Udvar Isztambolba utazó Követének, mint ahogyan az 1721-ben is történt. Rendes „tanácsi sere” volt Senátor Uraiméknak is.

A budai mai Fő-utca és Vitéz-utca sarkán áll órégi barokkos kapuju ház, az egykori Három Nyul Kaszárnya helyén Buda Városa 1711-ben építette fel városi serfőzőházát. Ennek teljes jövedelme az Ispotályos fundusé volt. Órégi szokás szerint. Kolozsvárott még az 1500-as években, Pécsen még az 1750-es években is a városi ispotályé volt a serfőzés joga. Az ugynevezett Ispotályos Rendek — így a János-lovagok is — mindenütt serfőzőházakat vezettek. A középkori Ispotályok utazók vendégfogadói, de egyuttal aggod, betegek és szegények menedékei is voltak, hol a szegényeknek kenyeret és sert is osztottak. Számos „Ispotályos Szent” ábrázolásán ott van a cipó és a seres korszó, mint pl. Szent Miklós francia ábrázolásán, viszont ő volt a Pátrónusa a pesti János-lovagok ama Ispotályának, mely a Pesti Buzapiacon, a mai Irányi-utca táján volt. Magyarországi Szent Erzsébet középkori ábrázolásán is ott van a cipó és a seres korszó.

A franciskánus Páterek — a „Szegényke”, a „Poveretto” — Assisi-Szent Ferenc testvérei is mindig és mindenütt a szegények gyámolítói voltak, kiknek kenyérkét és leveskét osztottak ők, a maguk is szegények. A 18. században sercskét is, melyet Budán e célra a Nemes Tanács szavazott meg és adott kezükre. Igy történt ez 1718 március 17-én. A budai Tanács ezt az adományát évről-évre megújította. Két izmos seres lovacska vontatta fel a város seres kocsiját, melyet egy városi iródiák, vagyis kancellista is kísért, a Bécsi Kapu gádorán át a várba, a mai Helyőrségi Templom elé, mely mögött állott akkor a „Szegényke Testvérei”-nek kolostora. A kocsi mellett hagyományos köntösében ott lépdelt a városi serfőzőmester ur, akinek arannyal paszományos veres mellénye, szürke térdnadrágja, fehér harisnyája, ezüstcsattos topánja volt. A budai „aggastyánok” ott várták a „Szegények Padján”, kezükben bögre, csupor, szegényes fakupa, ebbe kapták a kegyes seritált.

Ezt a régi képet festette meg Vörös Viktor uram, a régi budai Arany Kacsa söröző vendégfogadó gazdája. Haranghy Jenő festőművésznek, az Iparművészeti Főiskola tanárának egyik freskóján ott van a fenti jelenet. Egy másik freskón ott látjuk a bécsi portai Követ Urnak serajándékba adott városi sert. Egy harmadikon derék budai polgárok tisztes hangu társalgásban vannak a budai Három Nyulakról elnevezett kaszárnya jóképű magyar gránátosaival és vadászaiival.

De a seres ajándék ősi szokását egyébként is felelevenítette Vörös Viktor uram. Minden esztendő március 17-én ildomos, emberséges tisztességtétellel egy hordócska seritált gurít be a főtisztelendő budai Franciskánus Páter Urak udvarára. Levelében megemlékezik az ősi szokásról, melynek ezidén éppen 216-ik évfordulója van. Budai polgárok megkoszorúzták a képet, mely alatt mintha a freskóban levő személyek utódai gyűltek volna össze. A képek mai polgárokká élemedtek.

Igy őrzi az ősi hagyományt egy derék magyar vendégfogadós. Szobáiban mestergerenda tartja a padmalyt és középkorias cimerek heraldikai színei csillognak. Az egyik szobában ott áll Szent Flóriánusnak, a serfőzők pátrónusának képe is. Csupa meleg hagyományos-

az élet zajlik, itt, a hagyomány árnyékában nincs durva hang, hanem igazi budai tavaszi hangulat. A kovácsolt cégeren ott ül a budai Kacsa-utca névadója, az Arany Kacsa. Nem szebb, kedvesebb, magyarabb és budaibb ez, mint a „Snobisme”, mely az ilyesmit örömmel fedezi fel Anatole France „Ludlábkirályné”-jában, a pecsenyestű cégérben! Anatole France „Nyársforgató Jakab”-ja és „Jerome Coignard Abbé”-ja irodalom és távoli. Az „Arany Kacsa” ellenben közeli és valóság.

Egy kis regényességért nem kell a távoli Páris irodalmiságába utaznunk, mikor akad Budán homi báj is. Csak fel kell fedezni.

A kedves budai Hold megcsillan az Arany Kacsa aranyán. A színes üvegablakokon át színes és hívogató lámpásfény világít ki az utcára, mint valami itt felejtett régi emlék. Néhai budai Páterek, tanácsbeli Urak, veresmellényes serfőzőmesterek, gránátosok, kalmárok, mesteremberek emlékei.

Bevilaqua-Borsody Béla